

MI A HELYZET A PÁPAI JÁRÁSBAN?

Vajon képesek-e a községi könyvtárak ellátni az egyre növekvő gyermekkönyvtári feladatokat? Erre a kérdésre határozott igennel felelhetünk. Ha a könyvtárhálózat elmúlt évtizedében — nehezen ugyan — de elvégezték ezt a munkát, úgy most már biztosan és nagyobb igénnyel lehet rábízni a községi könyvtárakra ezt a feladatot.

Néhány gyakorlati példát ennek igazolására. Az eredményes olvasómozgalomhoz elsősorban könyvekre van szükség. 1959 végén a pápai járás területén működő könyvtárakban az állománynak 15 százaléka, mintegy 4700 kötet ifjúsági irodalom állt az olvasók rendelkezésére. Ezzel az állománnyal 2900 14 éven aluli olvasót kellett ellátni. Egy gyermekolvasóra átlagban 1,6 ifjúsági könyv jutott.

Az azóta eltelt néhány év hatalmas fejlődést hozott az állomány bővítése terén. Jelenleg 49 000 kötet könyv áll az olvasók rendelkezésére a járás könyvtáraiban. Ennek 26 százaléka ifjúsági mű, több mint 12 100 kötet. Az elmúlt három év alatt tehát az ifjúsági irodalom több mint két és félszeresére növekedett.

Igaz, hogy megnövekedett a gyermekolvasók száma is, de még így is 3,2 ifjúsági könyv jut egy gyermekolvasóra. Az állomány tehát — figyelembe véve az évről-évre növekvő könyvbeszerzési kereket — megfelelő a gyermekkönyvtári feladatok ellátására.

A fejlődő községi könyvtárak vonzó hatása megmutatkozott a gyermekolvasók számának gyarapodásában is. Az 1962/63-as tanévben a 7895 tanköteles gyermek közül az év végén 3761 tagja volt a községi könyvtáraknak. Szándékosan írtam, hogy *tagja*, mert olvasója sokkal több. A többgyermekes családokból a legtöbb helyen csak egy iratkozott be, és ő vitte az irodalmat a család többi gyermeke részére is. Kétségtől szép eredmény, hogy a 6—14 éves gyermekek mintegy 50 százaléka könyvtári tag, viszont a felnőtt rétegekből csak 13 százalékos az olvasók aránya. Önként vetődik fel a kérdés, hogy az iskolások másik 50 százaléka miért nem olvas, miért nem tagja a községi könyvtáraknak?

A kötelező olvasmányokat mindenkinek el kell olvasnia, hisz ezt a nevelők számonkérnek. Akkor mi az oka, hogy a másik 50 százalék nem olvas többet annál? Ha leszámítjuk azt a pár százaléknyi iskolásgyermekeket, akire különböző szubjektív tényezők (nem szeret olvasni, sportrajongó, játék a fő szórakozása, családi körülményei nehezek stb) hatása következ-

tében nem számíthatunk az olvasás szempontjából, még akkor is marad „fehér folt” az iskolás gyermekek olvastatásában. Ezeknek olvasóvá nevelése közös erőfeszítést kíván az iskolától, a nevelőtől és a könyvtárosoktól. Hogy nem lehetetlen, azt számos község példája, gyakorlata bizonyítja.

Vaszar községben az általános iskolai tanulók 61 százaléka, Nórápon 70 százaléka tagja a községi könyvtáraknak. Még ennél is magasabb Marcalgergelyi községben, ahol a tanulók 91 százaléka olvasó. A „fehér folt” felszámolása tehát nem elérhetetlen cél, csupán a legszorosabb együttműködés szükséges a tantestület és a könyvtáros között. Hogyan? Ez községenként és személyenként változó. Az alapvető követelmény, hogy minden szaktárgy tanítója, de különösen az irodalom, történelem, földrajz oktatója hívja fel a tanulók figyelmét a tananyaghoz kapcsolódó irodalomra. Hála könyvkiadásunknak, már nemcsak a humán tárgyakhoz lehet irodalmat ajánlani, hanem minden szaktárgy talál felhasználható anyagot a „Búvár” és a „Kis technikus” sorozat könyveiből.

A marcalgergelyi könyvtáros évek óta együtt kezeli az iskolai és községi könyvtár anyagát. A községi könyvtár ifjúsági állományának nagyrészt átvitte az iskolába és a gyermekek részére ott is kölcsönöz. Az eredmény a tanulók olvasási arányában jelentkezik. Ha ehhez még hozzávesszük, hogy a faluban az *En könyvtáram* sorozatból 13, az *Aranykönyvtár*ből 17 példányra fizettek elő, és az évi forgalom például 1962-ben 20 ezer Ft — az iskola igazgatója bizományos is —, akkor azonnal látjuk, hogy az összefogásnak, a tudatos olvasásra nevelésnek milyen eredményei születnek.

Természetesen a nem pedagógus könyvtárosok is eredményesen hozzájárulhatnak a könyvtár tevékenységével az iskola munkájához. Mégpedig elsősorban a kötelező olvasmányokkal való ellátás terén. Köztudomású, hogy az iskolai könyvtárak kötelező olvasmány anyaga gyenge és kiegészítésre szorul. Bizonyítja ezt a Veszprém megyei iskolai könyvtárak novemberben végzett felmérése is. A könyvtárosok által készített ajánlójegyzékek és az egyre szaporodó füzetkatalógusok kitűnően segítenek az olvasótoborzásban és a gyermekek olvasóvá nevelésében. Az iskolában elhelyezett, a könyvek színes borítólapjából készült tabló pedig nagyban vonzza az új olvasókat.

Tóth Dezső